

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 2 mars 1903, kl. 1 e. m.

Andra Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 3, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utredning om landets skatteförmåga m. m.

Till förberedande behandling har utskottet emottagit en inom Andra Kammarerna af herr *J. P. Jansson* i Saxhyttan väckt motion, n:o 60, i hvilken föreslås, »att Riksdagen måtte besluta hos Kungl. Maj:t anhålla, det tacktes Kungl. Maj:t låta verkställa en allsidig utredning om landets skatteförmåga samt i det förslag till statsreglering, som förelägges nästa års Riksdag, föreslå den begränsning af statsutgifterna, hvartill en sådan utredning kan gifva anledning».

Af motionen, till hvilken utskottet hänvisar, framgår ej rätt tydligt, hvad motionären förstår med »en allsidig utredning om landets skatteförmåga». Fattadt efter bokstafven skulle detta uttryck i hela sin vidd innebära en utredning af större omfattning än något uppdrag, som hitintills torde blifvit någon svensk utredningskommitté anförtrodt. En fullständig utredning af landets skatteförmåga skulle nämligen såsom underlag förutsätta en allsidig och grundlig utredning af den ekonomiska ställningen i landet, på hvilket underlag en utredning rörande skatteförmågan jämte en i möjligaste mån rättvis skattefördelning sedermera skulle kunna byggas. Dylika omfattande utredningar skulle sannolikt för sitt utförande kräfva icke ett utan flera år och i åtskilliga fall

Bih. till Riksd. Prot. 1903. 8 Saml. 2 Afd. 2 Band. 6 Häft. (N:o 6.)

fullbordas så sent, att ändamålet därmed blefve väsentligen förfeladt. Då emellertid motionären vill, att resultatet af utredningen skall föreligga i det förslag till statsreglering, som förelägges nästa års Riksdag, så lär den af honom begärda allsidiga utredningen om landets skatteförmåga ej få fattas i detta uttrycks hela vidd.

Åt motionärens begäran torde kunna gifvas en mera bestämd form i frågan: har landets skatteförmåga blifvit för hårdt anlitad? På denna fråga är motionären tydligen böjd att lämna ett jakande svar. Den häraf föranledda helt naturliga oron i förening med bekymmer öfver statsbudgetens snabbt växande slutsumma har påtagligen framkallat motionen.

Utskottet erkänner, att anledning icke saknas till bekymmer i följd af budgetens, särskildt militärbudgetens, hastigt sig ökande siffror, men kan ej i allo dela motionärens uppfattning af landets ekonomiska ställning. Motionären kommer till den slutsatsen, att vi misshushållat, och att vår skuld till utlandet därigenom stigit i häpnadsväckande grad, o. s. v. Till detta nedslående resultat kommer han genom en jämförelse af de officiella siffrorna rörande importen och exporten. Dessa siffror visa som bekant, att värdet af vår införsel under en lång följd af år öfverstigit värdet af vår utförsel. Motionären påpekar väl, att beloppet af i utlandet intjänta sjöfartsfrakter bidrager till att minska den underbalans, som framgår af en dylik jämförelse, men han synes icke hafva tillräckligt beaktat öfriga faktorer, som verka i samma riktning, bland hvilka främst bör framhållas den kända omständigheten, att den officiella statistikens importvärden i regel äro högre och dess exportvärden lägre än de verkliga värdena. Härigenom hafva de af motionären anförda siffrorna blifvit något vilseledande.

Det är ingalunda blott i Sverige, som den officiella statistiken visar en tilltagande underlägsenhet uti utförselns penningvärde i förhållande till införselns, utan detta är fallet i de flesta europeiska länder, hvadan den måttstock, som motionären härutinnan gjort gällande för landets ekonomiska ställning, icke låter sig använda i sådan omfattning, som af motionären skett. Mycket är vid dylika jämförelser mer skenbart än verkligt.

Att vår skuld till utlandet stigit är sant, men detta torde icke innebära någonting oroande, såvida den utländska krediten ej till öfvermått begagnats samt det upplånade kapitalet väsentligen blifvit till produktiva ändamål användt. Några tecken till att krediten i utlandet skulle hafva blifvit öfveransträngd hafva veterligen ej försports; mot en sådan öfveransträngning talar fastmer det goda anseende, svenska värdepapper åtnjuta på ut-

landets penningmarknader. Och hvad beträffar användningen af ifrågasvarande kapital, så hafva de utländska långifvarne för vana att noga tillse, att det användes för produktiva ändamål. Allenast svenska staten skulle möjligen vara från denna regel undantagen; men staten har som bekant icke lånat till improduktiva syften. Ensamt den summa, som blifvit i statens järnvägar nedlagd, öfverskjuter vida statsskuldens hela belopp. Dessutom har landet ju produktiva tillgångar af sannolikt högt framtidsvärde, exempelvis i sina malmer, torfmossar, skogar och vattenfall. Erfarenheten har ock visat, att vår skuldsättning i utlandet ingalunda fortgår oafbrutet. Under slutet af 1880-talet samt förra hälften af 1890-talet inträffade en period af stark återströmning af svenska värdepapper från utlandet.

Att statsöfverskottens tid är förbi innebär ej heller något i och för sig oroande. De stora statsöfverskotten voro i själfva verket en oegentlighet, som ingenting annat bevisade, än att man under en följd af år utkräft skatter utöfver behofvet. Detta öfverskott hade till naturlig följd större frikostighet vid beviljande af anslag. Man hushållar gifvetvis strängare med medel, som under budgetåret skola tagas ur de skattdragandes fickor, än med i statskassan förefintliga öfverskottsmedel från föregående statsregleringar.

En erkändt god mätare af det allmänna välståndet i landet utgöres i allmänhet af innestående fordringar hos bankerna. I postsparbanken, i öfriga sparbanker samt på depositions- och sparkasseräkningar hos andra banker innestodo vid slutet af nedanstående år följande belopp i millioner kronor:

År.	I postsparbanken:	I sparbankerna:	På depositionsräkning:	På sparkasseräkning:
1893	23	308	321	12
1894	30	324	327	14
1895	38	339	323	18
1896	50	360	323	21
1897	58	384	360	34
1898	64	403	394	65
1899	60	415	478	75
1900	56	437	548	91
1901	54	—	614	103
1902	—	—	623	117

Dessa siffror tyda jämväl i sin mån på ett stadigt fortskridande välstånd.

Äfven om utskottet ej kan annat än sympatisera med motionären i hans önskan om en begränsning af statsutgifterna, finner dock utskottet på anförda skäl hans framställning af landets ekonomiska ställning väl mörk. Vid sådant förhållande och då motionärens begäran om utredning synes utskottet vara alltför vidtgående, hemställer utskottet,

att förevarande motion icke må till någon Andra Kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 2 mars 1903.

På utskottets vägnar:

K. H. GEZ. VON SCHÉELE.
